

Predica

ținută de Prea Sf. Sa Episcopul Dr. Grigorie Gh. Comșa al Aradului la sfințirea bisericii din mănăstirea de maice Cilic-Dere, episcopia Dunărei de jos, în 2 Oct. 1932.

„Fiți desăvârșiți, precum și Tatăl vostru Cel ceresc desăvârșit este” (Mat. 5 v. 48.)

*Inalt Prea Sfințite,
Prea Sfințiții Părinți și Frați,
Prea Cuvioase Maice,
Iubiții Credincioși,*

Puternică emoție a avut odinioară Sfântul apostol Pavel, când, în drumul spre Damasc, fu învăluit în strălucirea unei lumini din Cer. Mare bucurie a avut acest apostol, când din prigonitor al Crucii a devenit vestitor al ei; sfântă evlavie au simțit sfinții Pavel și Varnava, când, trecând prin Salamina, Paf, Perga, Antiohia, Iconia, Listra și Derbi, au propovăduit oamenilor mântuirea. Plin de bucurie și de Duhul sfânt era Pavel și în lanțuri, zicând către regele Agripa: „nu numai tu, ci și toți, cari mă ascultați astăzi, să fiți astfel cum sunt și eu, afară doar de aceste lanțuri”. (Fapte 26 v. 29).

Cu vădită smerenie vestesc și eu astăzi bucuria mea, emoția și sfânta evlavie ce o simțesc când vă vestesc vouă Evanghelia mântuirii, ca chemat al vrednicului și de Dumnezeu iubitului episcop Cosma al Dunării de jos. Undele și valurile, cari duceau corabla sfântului Apostol Pavel spre Roma, nu erau departe odinioară de locurile acestea, unde odinioară urmași apropiați ai Apostolilor au vestit Evanghelia. De aceea, cu creștinească recunoștință către fratele meu în Hristos și al vostru prea bun episcop, vă vestesc vouă azi bucurii, cum numai creștinești bucurii pot să fie.

Mai întâi bucuria că văzându-ne poporul pe noi vlădicii la muncă frățească, va spori în credință și în sârguință frățească; dela noi vor lua pildă toți bunii patrioți, că văzându-ne adunați în Domnul, din diferitele părți ale țării, vor lua îndemn de împreună lucrare. Și nici nu am mângăiere mai mare, decât să știu că precum un medic prin vindecări a dobândit renume și încredere, așa și din împreună lucrarea noastră de azi, aducătoare de mântuire și sfințire, va odrăsi o mai mare încredere a poporului către noi conducătorii lui sufletești, cari azi reînviem misionarismul apostolic, când oamenii sfinți ai lui Dumnezeu vesteau împreună voia lui Dumnezeu.

Fără aceasta împreună vestire în frățească dragoste nu putem împlini porunca Domnului: „Fiți desăvârșiți, precum și Tatăl vostru cel Ceresc desăvârșit este”. Fiecare om, după porunca Domnului și potrivit puterilor sale marginite, trebuie să tindă la deplinătatea credinței, dragostei și nădejdei. Aceasta deplinătate este departe de desăvârșirea divină, și va putea fi ajunsă numai prin pilda ce trebuie să o ia lumea dela noi slujitorii Altarelor sfinte.

Bucuria de azi este și o vestire a adevărului că suntem un neam dumnezeesc. Strămoșii nostri, Romanii, ne-au lăsat moștenirea civilizațiunii, a societății organizate, a statului juridic și a omului cuceritor, dând naștere miracolului roman.

Grecii cei vechi au modelat arta și știința; germanii au devenit meșterii tehnicii, numărând până și nisipul mărilor; francezii sunt reprezentanți ai spiritului pătrunzător, iar noi Români ne-au plăsmuit sufletul din dragostea Evanghellei lui Hristos, devenind proverbiali prin bunătatea noastră și iertând pe cei-ce ne-au asuprit și nedreptățit. Prin zidirea de biserici dăm un strălucit semn al ființei noastre creștine, căci până când în alte țări materialismul

extremist cântă cântece funebre, noi Românii ridicăm biserici pentru mărirea lui Dumnezeu. Un neam atâta prețuiește în fața lui Dumnezeu, câte locuri sfinte are el închinat lui Dumnezeu. În aceasta măsură el tinde să împlinească și porunca Domnului: „Fiți desăvârșiți, precum și Tatăl vostru cel Cereșc desăvârșit este“.

*Prea Sfințiți Părinți,
Prea Cuvioase Maici,
Iubiților Credincioși!*

Sfințirea bisericii de azi încă trebuie să ne fortifice bucuria că suntem o națiune creștină. Biserica acestei mănăstiri de malce este menită a vesti viața desăvârșită în Hristos. Cu câtă duloșie ați așteptat, Prea Cuvioase malce, sfințirea acestei biserici. Femeile închinat templului din Ierusalim cu dor au așteptat intrarea triumfală a Domnului, și visul lor s'a realizat în ziua Floriilor, — aducându-le mare bucurie. Mare bucurie este azi și pentru voi, că azi primiți pe Hristos Domnul în această biserică, din care va vesti vouă ascultarea, sărăcia de bună voie și castitatea.

Ascultarea biruiește pofta lubirii de sine și a prețuirii fără rost a propriei persoane. Prin ascultare jertfiți poftele voastre, dorințele voastre, voința voastră, pentruca o altă voință să vă stăpânească, voia lui Dumnezeu, căruia v'ați hotărât să-l slujiți. Din copilărie ați tors poate visul de-a intra aici în Mănăstire, sau poate mai târziu numai v'ați gândit la aceasta, dar biserica aceasta vă vestește că întrând aici, voia Domnului trebuie să vă stăpânească, și să împliniți mai bine decât alți creștini porunca Domnului: „Fiți desăvârșiți, precum și Tatăl vostru Cel Cereșc desăvârșit este“.

Din aceasta biserică veți asculta datoria de a trăi în sărăcie. Nu aveți aici griji grele cu traiul zilnic, cum au săracii, nici plăcerea de a stăpâni ceva, cum au aceasta plăcere și oamenii săraci, dar aveți o altă avere și stăpânire: a sufletului.

Din aceasta biserică veți auzi că aveți și datoria fecioriei. — Veți fi chemate ca prin viața voastră îngerească, curată și bună, să fiți pildă lumii de azi. Vi se cere să vă întoarceți fața dela lumea înșelătoare și să urmați cu îndrăzneală și stărnicie viața femeilor din Vechiul T. — cari și-au închinat templului zilele vieții. Chemate sunteți să urmați viața cerească a Malcei Domnului, care este mai cinstită decât Heruvimii și mai mărită decât Serafimii.

Desigur aceasta urmare va rodi în viața neamului nostru; de sigur multe femei din zilele noastre trebuie să aibe în voi pilda vie de urmare lui Hristos, precum Malca Domnului V'a arătat, căci nu s'a lăudat cu strămoșii săi Avraam, Isaac și Iacob și David, ci cu urmarea lui Hristos. În ascultare cu smerenie pentru Hristos, în sărăcie pentru Hristos, în feciorie pentru Hristos, în rugăciune pentru Hristos, în gânduri curate pentru Hristos, în muncă pentru Hristos. Accentuez aici puterea gândurilor curate, pentrucă voi aveți multe clipe de răgaz, când trebuie să petreceți în gânduri curate și, făcând așa, mai luminos strălucesc adevărurile lui Dumnezeu în sufletele voastre.

În singurătatea voastră să vă gândiți că nu ați părăsit lucruri neperitoare, când ați intrat aici în mănăstire. Cu bucurie copilărescă și cu inimă curată V'ați apropiat de mirele vostru: Hristos. Ați primit cu bucurie haina de mireasă a vieții mănăstirești, stați deci totdeauna cu candelile aprinse; ca și lumea de azi să iasă din păcatele ei și să aștepte cu candela aprinsă pe mirele Hristos. Nu lăsați să se vestească cununa de mireasă a lui Hristos, căci florile din cununile artificiale să ofilesc, dar cununa mării creștine nu se vestește. Neamul nostru are nevoie de sufletele unor mirese smerite și curate, ca printr'ânsele să prindă curaj toți aceia, cari se îndolesc că ar fi cu puțință viața curată în Dumnezeu! Halna ce o purtați, — a simplității și seriozității, — să fie icoana hainei curate a sufletelor voastre, care să nu se învechească niciodată. Vălul care împrejmuește capetele voastre și care este icoana apărării prin Hristos de toate amenințările, și semnul despărțirii de cele lumești, să vă aducă aminte că prin ascultarea, sărăcia și fecioria voastră sunteți cea mai curată și desăvârșită pildă a vieții creștine în mijlocul neamului românesc.

Femeile mironosițe s'au învrednicit de marea cinste de a vesti lumii mai întâi învierea Domnului. Fiți și voi vestitoarele cele mai de seamă ale învierii sfintei credințe ortodoxe în sufletul neamului nostru.

Dela voi trebuie să învețe femeile și mamele române dulceața rugăciunii, binefăcătoare pentru suflet ca ploaia pentru ogor. Feriți-vă sunteți când vă gândiți că vă rugați pentru întreg neamul și chiar pentru omenire. Voi învățați și pe alți fii ai neamului cum trebuie să se roage și să nu piardă nădejdea nici atunci, când li-s'ar părea că nu știu să se roage. În-săș Duhul sfânt ne ajută tuturor la rugăciune,

căci zice dumnezeescul apostol Pavel: „Și Duhul ne ajută în slăbiciunile noastre, căci nu știm să ne rugăm. Dar însăși Duhul mijlocește pentru noi cu suspine negrăite“ (Rom. 8. v. 26).

Când marele Napoleon cu trupele sale se găsea în fața Moscovei, preoții și poporul rus în genunchi căzând au rugat pe Dumnezeu să-i păzească de urgia vrăjmașilor. Împăratul Napoleon, prinzând de veste că în biserici se fac rugăciuni împotriva lui, a zis: „Mai tari sunt soldații mei decât acele rugăciuni“. Totuși rugăciunile au biruit pe Napoleon, care s'a retras cu mari pierderi din fața Moscovei.

Și acum câteva cuvinte către voi, iubii credincioși, veniți din frumoasele noastre sate și orașe. Cu toții căutați desăvârșirea poruncită de Domnul: „Fiți desăvârșiți, precum și Tatăl vostru din ceruri desăvârșit este“. Să știți, iubii mei, că fără biserici și preoți aceasta desăvârșire nu o puteți ajunge. Când Mântuitorul ni-a învățat să ne rugăm și să zicem: „Tatăl Nostru“, — ni-a poruncit cu rugăciunea împreună și datorita de a merge la biserică. Nu ajunge ca în Dumineci și sărbători să mergem și să admirăm natura, căci numai privirea spre cer nu ne asigură iertarea păcatelor. Lucrurile din natură, livezile rouate, cântecul ciocârliei și privighetoarei încă sunt frumoase, dar rugăciunea și împărtășirea cu sfințele taine în biserică ne apropie de Dumnezeu, iar unii lângă alții în biserică ne rugăm mai fierbinte, cum mai fierbinți sunt cărbunii strânși la olaltă.

Nu uitați, iubii mei, că dacă Avraam a ridicat Altar acolo, unde a adus jertfă trecătoare (Facere 22 v. 9) și dacă Iacov a ridicat altar pe locul unde văzuse scara, ce mergea spre cer (Facere 28 v. 18), — în bisericiile noastre sunt altare, unde se aduce jertfa Sfintei Cuminecături, spre tămăduirea noastră trupească și sufletească. Să cercetați sfințele Biserici, să Vă împărtășiți cu sfințele taine, să iubii pe preoții voștri și să jertfiți pentru Biserică.

Vă aduc tuturor salutul frățesc al celor aproape o jumătate de milion de credincioși de sub cărmuirea mea duhovnicească și vă împărtășesc din inimă binecuvântarea mea arhierescă.

Citiți
»Biserica și Școala«

Modificarea legii de organizare a Bisericii noastre.

[Fine]

Laicii au participat și la alegerea lui Nectarie episcop de Constantinopol.¹⁾ Laicii au participat la alegerea lui Ioan Gură de Aur la anul 397²⁾, la alegerea lui Ambrosie al Mediolanului³⁾, în anul 374.

Locuitorii din Cezarea primesc dela Grigorie de Nazianz sfatul să aleagă episcop pe Vasile cel Mare (370—379). Acelaș sfat se dă și demnitarilor și clerului și poporului. Ștefan din Efes la sinodul din Calcedon în 451 legitimează alegerea sa, arătând că a fost ales de 40 episcopi prin voturile fruntașilor mai distinși ai clerului și poporului întreg⁴⁾.

Canonul a patrulea al sinodului prim ecumenic prevede că episcopul să fie așezat de sinodul tuturor episcopilor din respectiva circumscripție mitropolitană, cu participarea poporului, așa cum enciclica ecumenică, adresată tuturor bisericilor, prevede.⁵⁾

Că laicii nu erau numai consultați, se vedește și cu canonul 50 al sinodului din Cartagina, din anul 419. Iată canonul și tâlcuirea marelui canonist Milaș:

Canonul 50. dela Cartagina.

Câți episcopi trebuie să se întrunească din numărul celor ce hirotones, dacă se ridică obiecțiune împotriva episcopului, care este să se hirotoniască.

„Dar trebuie să se holărască și că atunci, când ne întrunim pentru alegerea unui episcop, și s'ar ivi vre-o obiecțiune, după ce noi am tratat cele de cuviință, ar fi [lucru] prea îndrăzneț, să se găsească numai trei pentru justificarea celui este a se hirotoni, ci numărului arătat mai înainte să se adauge unul sau doi, și din poporul acela, pentru care este a se hirotoni [episcop], întâi să se cerceteze acele persoane, cari ridică obiecțiune; după aceea încă și cele relevante [împotriva candidatului] să se conexeze [la cercetare] și dacă el se va dovedi curat în fața poporului, atunci să se hirotoniască. Dacă sfințiile voastre primesc aceeași [propunere], să se aprobe prin holărârea unanimă a vredniciei voastre“. Toți episcopii au răspuns: „Se aprobă întru toate“.⁶⁾

¹⁾ Socrate Scolasticul: Ist. Bis. trad. de I. Gheorghian p. 283.

²⁾ Socrate: Hist. Eccl. V. 8.

³⁾ Socrate: Hist. Eccl. IV. 5.

⁴⁾ Milaș: op. cit. p. 22.

⁵⁾ Milaș: Canoanele Bisericii ortodoxe, vol. I, partea II. Trad. de Dr. N. Popovici și Uroș Kovincici. Arad 1931 p. 19.

⁶⁾ Can. 5 sin. cartag. a. 397. — In Cn. Prav. nr. 21, în Pld. nr. 59.

(4, 6 sin. I ec.; 3. sin. VII ec., 19, 23 Antioh.; 12, 13 Laod.; 6 Laod.; 13, 49, 55 Cart.).

— Canonul prezent este foarte important, deoarece confirmă cele spuse de noi la comentariul canonului 4 al sinodului I cumenic, și adică confirmă dreptul poporului, cu care participa în sensul cel mai decisiv, când avea să se pună episcop pe vremea lui. Dreptul poporului de a alege persoana pe care o dorește să-i fie episcop, și de a propune persoana aceasta sinodului episcopesc spre a fi supusă examenului canonic, spre confirmare și hirotonire (55 Cart.), acest drept al poporului canonul prezent îl consideră ca un lucru, ce nici nu poate fi altfel, și prin urmare se relevă numai cazul când în popor s'ar naște vre-un diferend în privința episcopului carele să fie întrunit (*ἐὰν περὶ τοῦ μέλλοντος χειροτονεῖσθαι ἐπισκόπου ἀντιλογία γένηται*, și de ordinando episcopo fuerit contradictio) și dispune felul cum să procedeze episcopii cu cădere în acest caz. Dacă situațiunea este normală, Părinții cartagenini dispun prin canonul lor al 49-lea, în sensul canonului 4 al sinodului I. ecumenic, că sunt suficienți trei episcopi pentru confirmarea alegerii și pentru hirotonirea noului episcop. Dacă însă situația nu este de acest fel, adică dacă poporul nu este de aceeași părere în privința persoanei candidatului pentru scaunul episcopal vacant, atunci ei prin canonul prezent (50) dispun ca la cei trei episcopi menționați să se mai asocieze încă unul sau doi, deoarece ar fi prea îndrăzneț (*τολμηρόν*, nimis audax) ca numai trei să holărască într-o chestiune atât de importantă, și acești episcopi (adică cei cinci, sau cel puțin patru) trebuie să cerceteze cauza obiecțiunilor ivite împotriva respectivului candidat, și adică în fața poporului, pe seama căruia va avea candidatul respectiv să fie instituit în calitate de episcop. Și canonul pentru acest caz în prima linie dispune să se cerceteze ce fel de persoane sunt cele cari au ridicat obiecțiunile, dacă au ei drept la alegerea de episcop și dacă au toate acele calități cerute de lege pentru ca cineva în general să se poată constitui acuzator în chestiuni bisericesti și împotriva persoanelor preoțești (6 sin. II ec., 128, 129, 130 Cartag.). Dacă și după ce se dovedește că persoanele respective au toate calitățile prescrise, pentru acel caz canonul dispune ca să se cerceteze toate acuzele ridicate împotriva respectivului candidat, și dacă aceste acuze se găsesc a fi fără temei și dacă acel candidat se găsește deplin curat în fața poporului (*ὅτε κατὰρὸς φανείη ἐπὶ δημοσίας προσόψεως*, quando în aspectu populi purus et innocens apparuerit), în acel caz să se hirotoniască; dacă însă acuzele opozițiilor se vor găsi adevărate, atunci firește se va proceda la o nouă alegere. Detalii despre toate acestea găsim în capitolul 8, titlul I al Nomocanonului în XIV titluri, unde sunt citate dispozițiile în această privință din novelele 123 (cap. 2) și 137 (cap. 3) ale împăratului Iustinian, și cari dispoziții cu atât mai vărtos au devenit hotărâtoare

pentru autoritățile bisericesti, deoarece au fost primite în Nomocanon.¹⁾ Până aici grăește Milaș.

De aici vedem că votul nu era consultativ, căci atunci nu mai avea sens să se cerceteze cine aduc excepții. Cercetarea era obligatorie, deci nu era ceva consultativ.

Milaș rezumă părerile sale în următoarele:

„In primele cinci secole ale Bisericii alegerea Episcopilor se făcea în chipul următor. Se adunau poporul, clerul și episcopii provinciei, cercetau care erau persoane vrednice pentru acel scaun episcopesc, și după ce poporul își da părerea asupra respectivei persoane, episcopii adunați decideau care este cel mai vrednic pentru episcopie, sau înșiși episcopii recomandau persoana respectivă și apoi poporul se exprima pentru sau contra. După ce s'a făcut înțelegerea între popor, cler și episcopi, alegerea era supusă mitropolitului competente spre confirmare și după confirmarea obținută se trecea la hirotonisirea celui ales. După cum se vede, dreptul de alegere în sensul strict al cuvântului revenea episcopilor, iar poporul mărturisirea ce fel de persoană este respectivul, care avea să devină episcop, sau declara că consimte la alegerea persoanei desemnate de către episcopi; așa dar votul poporului era tot atât de decisiv, ca și votul episcopilor și fără de consimțământul poporului nimeni nu putea ajunge episcop. Dacă episcopii nu se puteau înțelege în privința unei persoane, decidea, după cum am văzut, votul majorității, dacă și după aceasta se făcea vre-o opoziție, se adresau din nou poporului pe seama căruia se alegea episcopul și prin votul poporului se înlătura orice divergență de păreri. Împotriva persoanei alese de către episcop și popor și întărită de mitropolit nimeni nu mai putea ridica nici o obiecțiune; dacă însă, în urma vre-unei împrejurări, se producea astfel de opinie contrară, în cazul acesta canoanele orânduiau ca clerul respectiv să fie pedepsit, deoarece nu a fost în stare să împiedece disordinea și a permis ca în eparhia respectivă să se ridice glas împotriva episcopului ales legal.”) În genere procedura aceasta referitoare la alegerea episcopului și îndeosebi cea referitoare la confirmarea celui ales, se repetă de canoanele multor sinoade (19 Antioh., 12 Laod., 13, 50 Cart. și a.).

Participarea ierarhiei la alegerea și instituirea episcopului, care ierarhie îi dă acestuia deplină putere de drept divin, a rămas și trebuie să rămână neschimbată pentru totdeauna; participarea poporului însă a suferit diferite modificări în decursul timpului. La început la alegerea episcopului lua parte întreg poporul localității respective, fără privire la deosebirea de stare socială a unui sau altui membru al poporului. Prin aceasta se produceau disordini și turburări la a-

¹⁾ Sint. Al. I, 46 și urm.

legeri, deci sinodul dela Laodicea a găsit de bine să împiedece aceste turburări și a hotărât să oprească cu totul ca „plebea adunată” să aleagă pe aceia, cari trebuie puși în slujba bisericii¹⁾. După ce s'a dat aceeași normă canonică, s'a introdus practica bisericească, ca numai personalitățile mai însemnate să participe la alegere; împăratul Iustinian a dat putere legală acestei practice, orânduind ca înainte de alegerea noului episcop să se adune clerul și cei mai cu vază cetățeni din respectiva eparhie și, după depunerea jurământului că vor lucra fără părtinire, să aleagă trei persoane, despre care sunt siguri că întrunesc toate calitățile prescrise de canoane și legile civile și dintre aceste 3 persoane mitropolitul împreună cu episcopii aveau să aleagă și să instiue pe cel mai vrednic pentru demnitatea episcopescă.²⁾ Legea aceasta a lui Iustinian îndată după emiterea ei s'a primit în colecțiunile de canoane și astfel a devenit lege generală bisericească.³⁾ (citată după Dr. N. Milaș: *Canoanele Bisericii ortodoxe*, vol. I, p. II, Arad 1931, pag. 22—24).

Când deci judecăm asupra drepturilor din trecut ale poporului să nu tragem concluzii greșite. Că drepturile ulterioare au fost restrânse, este altceva, este chestie de oportunism. Dar dacă am avea creștini mai buni, nu ar fi atâtea nemulțumiri la alegeri.

În timpul din urmă unii s'au plâns că în alegerile eparhiale s'a introdus politicianismul, dar legea în sine nu e de vină, ci oamenii.

Eu cred că nu atât lamentările asupra unei legi vor aduce progresul, ci zelul mai mare, abnegația clerului și sprijinul statului. Pe laici suntem chemați a-i îndruma în mod stăruitor pe calea datoriei.

Puterea sacramentală a laicilor este în legătură cu conlucrarea lor la acțiunile generale ale serviciului divin. În timpul Sfintei Liturghii și laicii se roagă ca să vie sfântul Duh asupra darurilor aduse.

De aceea zice Sf. Petru: Voi sunteți seminție aleasă, preoție împărătească, neam sfânt, popor agonisit de Dumnezeu, ca să vestiți în lume bunătățile celui ce v'a chemat din întuneric, la lumina sa cea minunată (I Petru 2 v.

¹⁾ 13. Laod. Zonara, în comentariul acestui canon al sinodului dela Laodicea, zice că „unei asemenea plebe îi este oprită participarea nu numai la alegerea episcopilor, ci și la cea a preoților”. *Sint. At.* III, 183.

²⁾ Nov. CXXIII, cap. 1: Sancimus, quoties opus fuerit episcopum ordinari, clericos et primates civilitatis, huius futurus est episcopus ordinari, mox in tribus personis decreta facere... ut ex trium personarum pro quibus talia decreta facta sunt, melior ordinetur electione et periculo ordinantis Basilicorum, lib. III, lit. I, cap. 3.

³⁾ Cap. 28 din colecțiunea lui Ioan Scolast. în 87 titluri Cap. 8 din Nomocanonul în 50 titluri. Scholia lui Valsamon la cap. 23, titlul II. din Nomocanonul în XIV titluri. *Cormicia*, cap. 42 (ediția menționată, II, 18).

9). Preotul este rugător între Dumnezeu și om. Și credinciosul simplu se roagă pentru semenii săi, ceea ce este ceva preoțesc. Preotul jertfește pe Mielul lui Dumnezeu, dar credinciosul jertfește împreună cu preotul la Sf. Liturghie. Munca unui laic trebuie să fie adusă ca jertfă lui Dumnezeu, ceea ce încă este ceva din caracterul preoției în sens larg. Munca ta de laic în familie să fie sfântă și ori unde poți spune un cuvânt de învățătură.

La 1 Ioan 3 v. 16 citim: „Întru aceasta am cunoscut iubirea că el și-a pus sufletul pentru noi; și noi datori suntem să ne punem sufletele pentru frați.” — Dacă un laic este dator să conlucre la mântuirea aproapelui, — el să nu aibe cuvânt în biserică, afară de administrarea sfintelor Taine?

Demnitatea unui creștin este regală, căci este membru al trupului spiritual al Domnului, membru al împăratului Cerului și pământului și partaș firii divine, dacă este creștin plin de virtuți. Atunci dar de ce atâtea neîncredere către elementul laic?

Laicii pot cultiva știința bisericească și pot învăța pe alții sub îndrumarea clerului și în deplin acord cu doctrina bisericeii.

Incheere.

Dorim să înceteze odată învinuirea că ardelenii ar fi impus legea, că ea ar fi protestantă și câte altele.

Mai vârtos să discutăm ce am putea face ca Hristos să fie mai stăpân pe viața noastră. Să asigurăm prin lege salariu pe seama preoției și să ne alegem bine timpul când să modificăm ceva din lege sau mai bine zis când să întregim lacunele legii. Să nu ne gândim la modificări esențiale, până când legea nici nu s'a pus în aplicare în întreg cuprinsul ei. Trebuie să avem o experiență mai îndelungată, spre a-i cunoaște bine efectele. Poporul dreptcredincios trebuie deprins cu ea, spre a pătrunde în conștiința lui. Altcum se pierde respectul legilor bisericești, cari trebuie să aibe mai multă stabilitate decât cele civile.

Pentru a se curma abuzurile la alegerile eparhiale se poate dispune prin regulament și în general prin regulamente se pot norma multe lucruri fără să lovim legea, care admite chiar modificarea statutului. Deci în statut să se facă ameliorări. Dar ca să luăm poporului dreptul de vot, aceasta nu se poate și nu este consult să se facă.

Dumnezeu ne va povățui spre tot lucrul bun, numai să avem și noi dragoste între noi.

Cuvântare

la Dumineca XXIII după Rusali

In vremea acela a venit Isus
cu corabia in laturea Gadarenilor.

Iubiți credincioși,

Dacă vă puteți închipui ce înseamnă un puternic snop de lumina pentru un suflet de om, care a petrecut multe zile într-o odaie întunecoasă, atunci numai puteți gusta din plin cuvintele sf. evanghelii de azi.

Lumina, pentru acela, care o vede în toate zilele, e lucru obișnuit și fără mult preț poate, dar vraja ei, sănătatea ei, puterea ei știe mai bine să o prețuiască cel ce a petrecut multă vreme în întuneric.

Cu soarta acelui om, care din nenorocire nu poate vedea multă vreme lumina, se aseamănă soarta bolnavilor înainte de venirea lui Hristos. Azi bolnavii, de bine de rău, sunt îngrijiți de ai casei sau de acelea instituțiuni sanitare, de spitale, cari se bucură de o răspândire largă pe întreagă suprafața pământului, dar să nu uităm că o perioadă lungă în istoria omenirii, bolnavii ori au fost tratați brutal, ori lăsați fără nici o îngrijire și scoși afară din sate și orașe, în locuri pustii.

Sfânta evanghelie de azi o putem asemăna cu un fulger uriaș, care pe o clipă două întretaie întunericul în care zăceau bolnavii înainte de Hristos.

Un demonizat, un nenorocit, un bolnav greu cu trupul și cu sufletul, care nu se îmbrăca în vesmânt, care nu locuia în casă ci în morminte, în acele scobituri de piatră, cari serviau ca locuri de înmormântare Iudeilor, îl întâmpină pe Dl nostru Is. Hr. în laturea Gadarenilor, arătându-ne pe de o parte soarta tristă a bolnavilor de pe atunci, iar pe de altă parte luminând puternic figura lui Hristos și punându-l înaintea noastră ca pe cel mai iubit pretin al bolnavilor și ca pe un adevărat Mântuitor al tuturor boalelor și neputințelor trupești din aceasta lume.

După cum ne mărturisește cartea sfântă, evanghelia, pe ori unde ar umbla Mântuitorul, se mișcau bolnavii din paturile lor, ori erau aduși cu paturile lor la picioarele lui și ei găsiu vindecare din cele mai grozave boale. Aproape nu e pagină în sf. evanghelie unde să nu se vorbească de bolnavi și de vindecarea lor.

Aceste multe și felurite mărturisiri evanghelice despre vindecarea bolnavilor trebuie să

ne inspire și nouă două gânduri puternice și două sentimente întregi și neîndoiate, că și noi, de orice boală am pătimi, să mergem la picioarele lui Is. Hr. și să avem credință tare că Fiul lui Dzeu are și iubire față de noi și are puterea de a ne vindeca de orice boală, fie dânsa cât de grea.

Sf. evanghelie chiar de aceea ne pune înaintea ochilor cea mai grea boală de pe lume, impresurarea trupească și sufletească a diavolului, ca să ne sădească deplină încredere în suflet că divinul Mântuitor e Dl nostru Is. Hr., care are putere nemărginită în ceruri și pe pământ, de care se tem chiar și diavoli. În bietul bolnav din laturea Gadarenilor intrase un leghion de diavoli, cari îl chinuiau cumplit, fiindcă, deși era legat în lanțuri și greu încătușat, el sfărâma lanțurile și se gonia de demoni în locuri pustii.

La vederea Domnului se înspăimântă cumplit demonii, ei cred că a sosit judecata cea din urmă, când vor fi goniți pentru totdeauna în iad și vor perde orice putere de a strica trupurile și sufletele oamenilor. Ei cer ca să nu fie trimiși în adânc ci în turma de porci care păștia pe coasta muntelui ce dădea în lac. Un cuvânt a fost destul, și turma, sub puterea diavolească, din înălțime s'a aruncat în lac și s'a înecat.

Iubiții mei credincioși,

Și în vremea de azi sunt boale multe, dar foarte multe, pe ori unde trăesc oameni, și totuși credința este puțină. Dacă odinioară bolnavii sperați aleargă la Hristos Mântuitorul din toate unghiurile, azi este mai mare îndoiala decât încrederea în puterile fără sfârșit ale Mântuitorului. Ici colea și rar ne vin știri despre vindecări minunate de ale bolnavilor, când dânsese ar putea să fie mai dese, fiindcă Mântuitorul nostru Is. Hr. ajută tuturor bolnavilor, dacă ei au credința tare, credința care se înalță până la tronul împărătesc.

Oh, ce pagube enorme se săvârșesc în sănătatea trupească și sufletească ale oamenilor, fiindcă între ajutorul Mântuitorului se întrepun mândria și încăpăținarea omenească.

Boala, morbul este un semn sigur, că ceva nu este în ordine în sufletul și în trupul nostru. Dar cât de puțin bolnavi încep vindecarea de acolo de unde trebuie dânsa începută în mod firesc și creștinesc, dela împăcarea cu Dzeu.

Câți bolnavi iartă pe cei ce le-au greșit lor, câți bolnavi se lasă de ură, de invidie și de lăcomie și câți bolnavi își încep tratamen-

tul lor cu sfânta spovedanie și cu preacinstita cuminecătură, câți nu fac acest lucru numai atunci când văd că li-se apropie sfârșitul vieții, în loc să-și fi adus aminte de ajutorul cel ceresc atunci când sănătatea lor a început să fie amenințată.

Înainte cu zeci de ani oamenii, pentru sănătatea lor, ridicau nu colțuri ci biserici și mănăstiri întregi. Înainte cu zeci de ani sfințele biserici erau cercetate des de oameni, pentru păstrarea sănătății, și împodobite cu fel de fel de daruri.

Și azi fie-ne îngăduit să spunem că tot mai puțin se face numărul acelor cari cred că biserica, mireasa vecinică alui Is. Hr. Mântuitorul, ar putea face ceva pentru sănătatea și prosperarea lor.

Și aici iarăș ajungem la acel punct din sf. evanghelie în care, durere, să începă viața noastră a celor de azi cu viața acelor de demult.

Tot poporul din laturea Gadarenilor a eșit la Hristos și l-au rugat să se ducă dela dânșii. Ei nu vedeau pe omul vindecător și fericit dela picioarele lui Is. Gândurile lor au rămas fixate asupra pagubei, asupra turmei de porci înecate în lac.

Gadarenii au confundat două valori cari nu se puteau confunda: mântuirea de boale trupești și sufletești și bunurile materiale. Deși adevărul este că omul cel mai bogat este nu cel cu averi mai multe, ci cel sănătos la trup și suflet.

Un preot se duse la o familie de creștin, și mare a fost mirarea lui când a văzut că nici copiii, nici părinții nu au făcut măcar sf. cruce înaintea mesei. Și omul încrezut îi spune părintelui: „Nu te mira, părinte, că nu ne rugăm, fiindcă tot ce vezi pe masă am câștigat eu cu sudoarea mea și Dzeu nu mi-a pus pe masă nici o bucătură de pâine.“ Părintele rușinat a plecat la casa sa. Nu a trecut multă vreme și omul, care nu s'a rugat lui Dzeu, s'a îmbolnăvit. Pivnițele și hambarele erau pline, dar omul nostru nu a mai putut înghiți nici o picătură de apă și atunci a chemat pe părintele rușinat să se roage pentru sănătatea lui, văzând că toate averile lui nu-i pot ajuta absolut nimic.

Iată ce l-a trebuit omului să creadă în Hristos Mântuitorul.

Iubiții mei, îndemnul meu părintesc către voi este ca să nu prețuiți, ca și Gadarenii, și voi mai mult cele materiale decât ajutorul Mântuitorului la bine și la rău. Rugați-vă, curățiți-vă inimile, apropiindu-vă de Hristos Mân-

tuitorul în toate zilele, fiindcă de 100 ori mai fericit și mai bogat decât toți Gadarenii a fost și a rămas omul căruia Domnul i-a spus:

„Întoarce-te în casa ta și spune câte ți-a făcut Dumnezeu și s'a dus dând știre prin toată cetatea câte i-a făcut Isus. Amin“.

Dr. Ștefan Cioroianu
protopop ort. rom.

Asociația culturală la Deva.

Fruntașii români ai orașelului cu nume dacic, așezat pe malul stâng al Murășului, au făcut cu prilejul serbărilor „Astrei“, cea mai caldă primire celor veniți în mijlocul lor ca vrednici apostoli ai culturii românești.

Deva, înveșmântată de sărbătoare, cu flori, verdețuri și flamuri, era ca o grădină fermecată, unde s'au întrunit mulțimea de țărani în haină albă, aduși de sfatul preoșimii lor și numeroși alți oaspeți, sosiți din apropiere și depărtări.

La aceste serbări au luat parte și I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae, membru în Comitetul central. A sosit în Deva la ora 8³/₄ și a fost întâmpinat la biserica ortodoxă de toate autoritățile civile și militare, în frunte cu dl. ministru al Instrucțiunii și cultelor D. Gusti, Volcu Nițescu ministrul agriculturii, fostul ministru Dr. Aurel Vlad, vicepreședintele „Astrei“ Dr. Gh. Preda, Dr. E. Atirescu prefectul județului, precum și elevii școlilor și un foarte numeros public. În ușa bisericii preoșimea l-a întâmpinat cu sf. Evanghelle și Cruce. Întrând în biserică I. P. S. Sa a slujit sfânta liturghie asistat de protopopii Dr. V. Bologa, Iosif Morariu, Virgil Nistor consilier arhiepiscopesc, I. Duma, Dr. V. Oană, I. Indreiu, I. Josan, I. Moța, preoșii: G. Popoviciu, N. Duma, Sebastian Ciocan și diaconii I. Dinu și E. Oprean. În decursul liturghiei s'a hirotesit întru protopresbiter onorar preot Ioan Moța, administrator protopopes, Orăștie, și a hirotonit întru presbiter pe diaconul Eusebiu Oprean, ales și întărit în Petrița Lunca de Jos.

La finea sfintei liturghii I. P. S. Sa a ținut o impresionantă predică, arătând legătura între credință și cultură și ce a însemnat Mântuitorul și evanghelia Lui pentru viața, cultura și fericirea oamenilor. A arătat că adevărata viață stă în legătura strânsă cu Dumnezeu și trimisul Lui, Isus Hristos Mântuitorul, a arătat sensul adevăratei vieți: „Eu sânt calea, adevărul și viața“. Evanghelia creștină trebuie să pregătească sufletele, să formeze caractere creștine, de care mai mult se simte nevoia azi, pentru a putea pune temelii edificiului culturii noastre naționale. Cu binecuvântarea bisericii s'a pus temelie Astrei de mitropolitul Șaguna și s'a început și praznicul cultural de azi, acest praznic al luminii sufletelor și astfel s'a

impletit această superioară sinteză între credință și cultură și viață.

De încheiere a implorat Cerul să trimită binecuvântarea asupra lucrărilor congresului.

I. P. S. Sa a luat parte la ședința de deschidere, a salutat Congresul, stăruind pentru rămânerea sediului la Sibiu, apoi la banchet, unde a vorbit pentru Suveran, și a luat parte la conductul etnografic, apoi seara s'a întors la reședința Sa.

În ziua a doua s'a desfășurat discuțiile lungă asupra raportului general al comitetului, lămurindu-se aproape toate chestiunile în legătură cu activitatea sa de până acum.

În locul dlui președinte *Vasile Goldiș*, căruia i s'a adus în mod unanim cea mai sinceră recunoștință și a cărui demisie era irevocabilă, adunarea generală alege de președinte al Asociațiunii pe dl. profesor *Iuliu Moldovan*, care în alese cuvinte mulțumește pentru onoarea ce i se face și promite să conducă Asociația în spiritul vechel tradiții, solicitând concursul bisericii.

INFORMAȚIUNI.

Dela Academia Teologică. Deschiderea anului școlar. Sâmbătă, 1 Octombrie, după Te-Deumul oficial la catedrală în fața profesorilor și studenților, s'a serbat, în aula Academiei, deschiderea noului an școlar.

Stăpânit de o vie emoție, cauzată de compasiunea simțită pentru greutățile pe cari știe că le îndură studenții, P. C. Sa păr Dr. T. Botiș, rectorul Academiei, a ținut cuvântarea de deschidere. O cuvântare deosebit de mișcătoare prin sfaturile isvorite din sufletul bun de părinte, care a vibrat la fiecare cuvânt pronunțat.

Profesorii și-au promis, în gând, obișnuita conștiințozitate, iar studenții și-au întărit în suflet făgăduiala dragostei nețărmurite față de Școala care îi crește, făgăduind a da „rod însuțit“.

Anul școlar fiind deschis, Luni 3 i. c. dimineața la ora 8, au început cursurile.

Congresul național bisericesc. Conform art. 10 și 12 din statutul pentru organizarea bisericii ortodoxe române, congresul național bisericesc este convocat, în sesiune ordinară, pe ziua de 14 Octombrie 1932 ora 11 dim.

Congresul se începe prin serviciu religios în catedrala patriarhiei, după care urmează ședința de deschidere în palatul camerelor deputaților, procedându-se la constituirea și la ținerea ședințelor, potrivit ordinii de zi și în conformitate cu regulamentul congresului.

Patriarhia, aducând acestea la cunoștința membrilor congresului, îi invită să binevolască a lua parte la lucrări, punând toată înțelepciunea, râvna și puterea lor de muncă întru rezolvarea problemelor ce revin în competența acestui înalt for, potrivit prevederile legii.

Cununie. În 25 Sept. a. c. s'a cununat învățătorul *Vasile Brailoiu* din Ignești cu d-șoara *Paulina Mancu* din Prunișor.

Să fie în ceas bun.

Tiparul Tipografiei Diecezane Arad.

Nr. 5599/1932.

Comunicat.

Aducem la cunoștința Cucernicilor preoți, că Sănătorul Dr. Cosmuța pentru bolnavi de plămâni din Cluj (Cetățuia) acordă preoților și membrilor familiilor lor suferinzi de boli pulmonare, 10 procente înlesnre din taxele de întreținere și tratament medical.

Aceasta reducere de 10 procente se face în vederea și actuala situație financiară.

Preoțimea noastră, atât de grav atinsă de criza generală, va găsi aici cu mijloace reduse o îngrijire frățescă, având sanătorul 7 medici specialiști.

Arad, din ședința Consiliului eparhial dela 21 Septembrie 1932.

Consiliul eparhial Arad.

Nr. 5983/1932.

Aviz.

Se aduce la cunoștința oficiilor parohiale și, pe această cale, la a tuturor celor interesați, că, în urma împrejurărilor neașteptate de administrația eparhială, *fundațiunile eparhiale pentru burse* nu prezintă nici un venit pentru acest scop.

Prin urmare, concursurile obișnuite până aci, de astădată nu se publică.

Doritorii de burse vor lua act de acest aviz, acomodându-se, pentru a nu cere zadarnic, ceea ce nu li-se poate da, până la schimbarea referințelor actuale ale fundațiilor eparhiale pentru burse.

Arad, din ședința Consiliului eparhial dela 22 Septembrie 1932.

Consiliul eparhial Arad.

Nr. 7089/932.

Concurs.

Pentru conferirea a trei burse de câte Lei 2000 (douămii) fiecare, din Fondul cultural *Alexandru Lebu*, se publică concurs.

Pot concura la aceste burse numai elevii ai școlilor ortodoxe de cântăreți din Mitropolia ortodoxă a Ardealului.

Concurenții vor înainta până la 1 Noembrie a. c. cererile lor Consiliului arhiepiscopesc ort. român în Sibiu, anexând următoarele acte:

1. Certificat eliberat de Direcțiunea școlilor de cântăreți unde studiază, dovedind înscrierea pe anul școlar 1932/33,

2. Certificat despre starea materială a concurenților.

Sibiu, din ședința secțiunilor unite a Consiliului arhiepiscopesc, ținută la 20 Sept. 1932.

Consiliul Arhiepiscopesc.

Red. responsabil: **Protopop SIMION STANA.**